

SOTALAPSEN /SOTAORVON KERTOMAA

Rauha Voutilaisen (s. 04.04.37) kertomaa.

Oman kodin rakentaminen Pohjoiskylälle jäi Rauhan vanhemmilta kesken kun talvisota alkoi. Taisteluissa lähellä Viipuria Rauhan isä haavoittui ja menehtyi sotilassairaalassa kahden päivän kuluttua haavoittumisestaan. Rauha oli tuolloin vajaan kolme vuotta, eikä hänelle jäänyt muistikuvia isästä. Ainoat muistot liittyvät sodan aikana isän äidille lähettämiin kirjeisiin ja rahakukkaroon, jonka luoti oli lävistänyt.

Isän kuoltua Rauha asui äitinsä kanssa keskeneräisessä mökissä. Äidin päästyä Outokummun yhtiön saunalle töihin, Rauhan oli selvittävä päivät yksin kotona. Jotta aika kului hän kävi myös kylässä lähitaloissa ja sai sieltä suuhunpantavaa ja kotiin viemistäkin. Rauhan äiti oli kuullut mahdollisuudesta lähettää pikkulapsia sodan jaloista Ruotsiin. 5-vuotias Rauha olikin innokas lähtemään, kun äiti häneltä asiaa tiedusteli. Niin sitten pahvilappu kaulassa Rauha nousi heinäkuussa 1944 junaan Outokummun asemalta. Äiti saatteli Rauhan junaan, jossa oli paljon lapsia. Lähdön hetkellä kaikki itkivät. Onneksi junassa oli sotilas, joka otti Rauhan syliin, lohdutti ja antoi suklaatakin. Juna vei Rauhan Tornion kautta Ruotsiin aina Göteborgiin asti.

Ennen ruotsalaisiin perheisiin luovuttamista lapset olivat karanteenissa. Heidät pestiin ja vaatteet desinfioitiin kuumassa uunissa, sillä seurauksella, että vaatteet rypistyivät ja kutistuiivat. Myöhemmin heille annettiin uudet vaatteet ja kengät ja samalla entiset vaatteet katosivat. Tämän jälkeen lapsilla ei ollut enää mitään omaa. Koulun voimistelusalissa Rauha luovutettiin Anne-Charlotte ja Berndt Carlenin perheeseen, mihin kuuluivat myös pojat Claes ja Björn ja Ulla-täti. Sijaisvanhempiaan Rauha kutsui mammaksi ja papaksi. Uusi koti oli kolmekerroksinen omakotitalo. Katutasossa oli eteishalli, keittiö ja ruokasali. Seuraavassa kerroksessa oli vanhempien, poikien ja Rauhan makuuhuoneet ja kylpyhuone. Yläkerrassa oli Berndtin ateljee, jossa hän maalasi. Olosuhteet olivat tässä opettaja – taiteilija perheessä kovin erilaiset kuin pohjoiskylän pikkumökissä.

Anne-Charlotte ja Rauhan äiti pitivät kirjeitse yhteyttä toisiinsa. Anne-Charlotte kirjoittaa...

Rauha käy ruotsalaista koulua, sillä täällä ei ole suomalaisia, mutta sitä käy useita suomalaisia lapsia täällä. Täällä on eräs pieni tyttö Saarelta, Karjalasta, aivan meidän lähellämme ja he tapaavat joskus ja puhuvat suomea. Nyt Rauha alkaa puhua oikein hyvää ruotsia. Koulussa hänellä sujuu hyvin. Tällä viikolla hän on käynyt hammaslääkärissä ja laitattanut hampaitaan. Hoito ei ole vielä aivan valmis, sillä hänellä on useita reikiä. Hän on ollut niin reipas, ei ole itkenyt kertaakaan. Hän luulee saavansa kultatähden hammaskorttiinsa, hän sanoo.

Onko Rauhalla ollut hinkuyskä, tulirokko tai joku muu lastentauti? Olisi hyvä jos saisin sen tietää. Täällä on useita lapsia, joilla on hinkuyskä ja jos hänellä ei ole sitä ollut, täytyisi hänen saada rokotus sitä vastaan.

Rauha lähettää paljon terveisiä leikkivereilleen Ailalle ja Maijalle, tädille ja enolle. Nyt on Rauhalla ja Claes-Magnuksella enemmän huvia toistensa seurasta, sillä nyt he ymmärtävät toisiaan paremmin.

Kun sota loppui, Rauhan äiti halusi hänet heti kotiin. Hän teki anomuksen sosiaaliministeriöön tyttärensä kotiin palauttamiseksi toukokuussa -45 ja uudestaan elokuussa -45, sillä Mannerheimin liiton paikallisosasto ei ollut lähettänyt ensimmäistä hakemusta eteenpäin. Anne-Charlotta ja Rauha kirjoittivat ja toivoivat, että Rauha olisi saanut jäädä Ruotsiin. Äidin anomus hyväksyttiin ja Rauhan kotimatka alkoi kesken kouluvuotta. Oli ilta, kun Rauha hyvästeli pojat ja sijaisvanhemmat. He saattelivat hänet asemalle. Lapsia oli taas paljon laput kaulassa ja kaikki, saattajat ja lapset, itkivät. Matkareitti oli sama kuin menomatalla. Viinijärven asemalla Rauhan äiti oli vastassa. Vesisateen ja äidin pitkän, mustan sadetakin vuoksi Rauhan oli vaikea tunnistaa äitiään. Äiti oli mennyt Rauhan Ruotsissa oloaikana naimisiin. Isäpuoli odotti kotona.

Rauha laitettiin Myhkylän kouluun. Suomenkieli oli unohtunut, vain iltaisin luettu ”Levolle lasken luojani ” oli mielessä, mutta senkään merkitystä ei hän ymmärtänyt. Alku oli hankalaa, pikku hiljaa kaikki kuitenkin helpottui. Anne-Charlotte huolehti edelleen Rauhasta. Hän kirjoitti kirjeitä ja lähetti paketteja; vaatteita, hedelmiä, suklaata, kaikkea mitä Suomesta puuttui sodan jälkeen. Myöhemmin Rauha on käynyt Ruotsissa muutamia kertoja tapaamassa sijaisvanhempiaan ja heidän perhettään. Samaten sijaisvanhemmat kävivät Suomessa 60-lla ja tutustuivat Rauhan perheeseen ja elämään Suomessa. Rauhan sijaisvanhemmat eivät enää ole elossa, mutta yhteys poikien kanssa on säilynyt. Rauha muistelee vielä nykyisinkin perhettä rakkaudella. Hän kokee, että Ruotsissa oloaika rikasti hänen elämäänsä ja antoi näkökulmaa tulevan elämän varrelle.

Alun vaikeuksien jälkeen elämä on kohdellut Rauhaa hyvin. Kouluttauduttuaan hoitajan ammattiin hän teki palkkatyötä Viinijärvellä ja Joensuussa. Hänellä on kaksi lasta ja neljä lastenlasta., jotka ovat näihin päiviin saakka joka kesä olleet hänen luonaan siinä mökissä, jonka rakentaminen jäi isältä kesken. Rauha rakastaa sitä pikkumökkiä, mikä on konkreettisin muisto isästä. Siellä hän viettää tyytyväisenä eläkepäiviään kissansa kanssa.